

A tanuló kódszáma:

Državni izpitni center

N 1 0 1 1 3 1 2 1

RENDES MÉRÉS

2.

szakasz

2010. május 10., hétfő / 60 perc

Engedélyezett segédeszközök: a tanuló által hozott kék vagy fekete töltőtoll vagy golyóstoll. A tanuló egy értékelőlapot kap.

2. szakasz végi

ORSZÁGOS TUDÁSFELMÉRÉS

ÚTMUTATÓ A TANULÓNAK

Figyelmesen olvasd el ezt az útmutatót!

Kódszámodat ragaszd, illetve írd be a jobb felső sarokban levő keretbe és az értékelőlapra!

Mielőtt a feladatok megoldásába kezdenél, óvatosan tépd ki a mellékletet, amelyen a két szöveg található!

Ezután figyelmesen olvasd el az egyes feladatok utasítását, és oldd meg a feladatokat!

Írott betűkkel, olvashatóan írd!

Ha tévedtél, válaszodat húzd át, majd írd le a helyeset!

A végén még egyszer ellenőrizd a válaszaidat!

Sok sikert kívánunk.

A felmérőlap terjedelme 12 oldal, ebből 2 üres.

Üres oldal

MELLÉKLET AZ I. RÉSZHEZ

A TORNÁDÓ

A tornádó erős szélvihar, amely a szárazföld felett alakul ki. Alakja tölcsérhez hasonlít, mely kezdetben fehér, azután a felszippantott portól és törmeléktől elfeketedik. Földet érő csúcsa teljes pusztulást hagy maga után. Harsogó bömbölés közepette, hatalmas erővel, gyökerestül tépi ki a fákat, és porrá zúzza az épületeket. A szél sebessége óránként 320 km, de esetenként a 800 km-t is elérheti. 25 km széles sávban letarol mindent.

A tornádók a világ bármely táján létrejöhetnek. Akár nálunk is, itt, Európa szívében. Egy ilyen katasztrófának azonban igen kicsi az esélye. Tízezer évente talán egyszer fordul elő, hogy tornádó pusztít egy közép-európai városban. Leggyakrabban Észak-Amerika síkságain söpörnek végig, főként tavasszal és nyáron.

Ezek a trópusi forgószelek a földet érésüket követő 1 órán belül általában megszélídülnek. Bár akadnak olyanok is, amelyek még órákig nem ülnek el, és a szokásosnál nagyobb területet sújtanak.

Sajnos, úgy tűnik, mintha napjainkban egyre szaporodna a természeti eredetű katasztrófák száma. Szerencsére azonban egyre gyakrabban sikerül felismerniük a tudósoknak ezeket a természeti jelenségeket.

Szivárvány, 2009. június; XII. évfolyam 10. szám nyomán

Kép: www.rtlhirek.hu

MELLÉKLET A II. RÉSZHEZ

VOLT EGYSZER EGY POCSOLYA...

Volt egyszer egy pocsolya. Akkora volt ez a pocsolya, mint egy nagykabát, mint két bárány. Akkora. Ez a pocsolya csak feküdt és feküdt. Tán öreg volt, tán lusta volt, magam sem tudnám megmondani, de mindig az utat feküdte; az eget bámulta a szeme, a hasa, a keze-lába. Bugybogtatta a szemeit, s bugybogó szemei jól láthatták a felhőt.

Akkora volt ez a felhő, mint egy nagykabát, vagy két bárány. Akkora. A felhő csak feküdt és feküdt, tán öreg volt, tán lusta volt, magam sem tudnám megmondani, de mindig az eget feküdte, és a földet bámulta a szeme, a hasa, keze-lába. S szemei jól láthatták a földön a pocsolyát.

Nézték egymást hát, folyton-folyvást, a pocsolya és a felhő.

– Ehh! Mindig ezt a fekvő puffosat látom, ezt a bamba, fehér heverészőt. Unalmas. Na, én innen elmegyek, de el ám! – tápázkodott fel az útról a pocsolya. Locsogásait összetereelte, széleit marokra fogta. Toccsantott lábnyomait maga után hagyva fellépdelt a pocsolya, fel az égre.

A felhő is felszegte a fejét:

– Ehh! Mindig ezt a tespedőt látom, ezt a sár laposát. Unalmas. Bizony, odébállok innen, de odébb ám! – karolta át dudorait a felhő. Azok meg mindegyre kibuggyantak a karolásból. El-elmaradozott egy-egy dudor a levegőben, akár habos lábnyomok, s lelebegett a felhő, le a földre.

Így hát a felhő az útra feküdt, a pocsolya az égre. Aztán, amikor nagy komótosan hátradőltek új fekhelyeiken, és nézni kezdtek, hát mit látnak szemeik, no, mit? Azt látták szemeik, amit eddig is, mindig: a pocsolya a felhőt, a felhő a pocsolyát. Lett ebből nemulass: először még csak dörzsölték szemeiket – talán álmodtak, bizonyára rossz álom –, de nem, igazat láttak.

Akkor aztán az hallatszott, hogy:

– Buff – befele fordult az égen a pocsolya.

– Buff – befele fordult a földön a felhő.

Semerre se néztek többé, semerre, csak durcáskodtak. Megsokallta ezt a buffogást az ég, ezt az oktalan durcáskodást, lerázta a pocsolyát magáról, csak úgy spriccolt az repültében:

– Eredj, repülj, zsimbes népség!

Megsokallta a föld is ezt a puffogást, ezt az oktalan durcáskodást, fölpenderítette a levegőbe a nagytestű felhőt:

– Eredj, repülj, zsimbes népség!

S így lettek örökké mozgók az eddig csak fekvők: a pocsolya és a felhő. Labdázott velük az ég s a föld.

*Máté Angi meséje,
Szitakötő 7. száma*

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai *A tornádó* című szöveghez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Mit nem tudtál meg a szöveg megjelenéséről? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A Hogy melyik évben jelent meg.
- B Hogy melyik folyóiratban jelent meg.
- C Hogy melyik hónapban jelent meg.
- D Hogy melyik napon jelent meg.

	1
--	---

2. Mi a szöveg célja, szándéka? Karikázd be a legmegfelelőbb válasz betűjelét!

- A Hogy kedvet csináljon egy észak-amerikai kalandos utazáshoz.
- B Hogy félelmet keltsen az emberekben.
- C Hogy bemutasson egy természeti jelenséget.
- D Hogy tájékoztasson, mit kell tenni, ha tornádó keletkezik.

	1
--	---

3. Írd be a táblázatba a tornádó megfelelő adatait!

Alakja	_____
Színe	_____
Átlagos sebessége	_____ km/h

	2
--	---

4. **Igaz vagy hamis?** Ha az állítás igaz, karikázd be az I-t, ha pedig hamis, akkor a H-t!

A tornádónak rendkívüli ereje mellett nagy a hangja is. I H

Közép-Európában általában minden 1000 évben egyszer van tornádó. I H

A tornádó általában órákon keresztül pusztít. I H

	3
--	---

5. **Írd ki:**

a) az 1. bekezdésből a *levág* ige rokon értelmű megfelelőjét: _____

b) a 3. bekezdésből a *megvadul* ige ellentétes jelentésű párját: _____

	2
--	---

6. **Kapcsolj a föld előtaghoz olyan utótagokat, hogy az alábbi mondatokba illő összetett szavakat kapd meg!** Írd be a szavakat! Ha kell, toldalékkold is a szavakat!

Az egészségházban a laboratórium a _____ van.

A tanárnő nem a térképen, hanem a _____ mutatta meg a világ nagy óceánjait.

	2
--	---

7. **Válaszd el minden lehetséges helyen a szót!**

leggyakrabban _____

	1
--	---

8. a) Számozással (1-től 5-ig) állítsd betűrendbe az alábbi szavakat!

_____ szál

_____ nyár

_____ fa

_____ síkság

_____ por

b) Milyen szófajúak az a) feladat szavai? Írd a vonalra!

	2
--	---

9. Pótold a hiányzó magánhangzókat az alábbi szavakban úgy, hogy két csapadék nevét kapd meg!

h _____ s _____

	1
--	---

10. Pótold a mondatban a hiányzó rövid vagy hosszú mássalhangzókat!

Tegnap este az RTL Klub meteorológusa ro _____ időt jósol _____ a jövő hétre.

	1
--	---

11. Egészítsd ki a mondatokat a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakjával!

A tornádó _____ kerülő épületek valósággal _____.
(*útja*) (szétrobban)

	2
--	---

12. Írd le betűkkel, hány kilométer széles sávban tarol le mindent a tornádó!

	1
--	---

13. Írd ki a szöveg első mondatából a melléknevet, és írd le a középfokú alakját!

Melléknév: _____ Középfokú alakja: _____

	2
--	---

14. Tedd múlt időbe az alábbi mondatot úgy, hogy más ne változzon!

Egy ilyen katasztrófának kicsi az esélye.

	1
--	---

15. Kérdezz egész mondattal a mondat aláhúzott szavára!

A tudósok egyre gyakrabban felismerik a közeledő veszélyt.

	2
--	---

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a *Volt egyszer egy pocsolya...* című szöveghez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Írd a vonalra, miből derül ki, hogy a mellékelt szöveg műmese!

	1
--	---

2. Igazak (I) vagy hamisak (H) a szövegre az alábbi állítások? Írd az I vagy a H betűt az állítás előtti vonalra!

_____ Van benne meseszám.

_____ Jellegzetes mesekezddéssel kezdődik.

_____ Fontos szerepe van egy varázsszerszözknék.

_____ Ez nem klasszikus, hanem modern mese.

	2
--	---

3. Számozással állítsd sorrendbe a mese cselekményét!

_____ Az ég és a föld megleckéztette őket.

_____ Rájöttek, hogy ezzel semmi sem változott.

_____ A felhőnek is elege lett a pocsolya látványából.

_____ A pocsolya és a felhő helyet cseréltek.

_____ A pocsolya meguntta, hogy folyton a felhőt látja.

	2
--	---

4. Milyennek látta a pocsolya a felhőt? Húzd alá a 3 helyes választ!

- butának unalmasnak
ügyesnek szépnek
gömbölyűnek érdekesnek

	1
--	---

5. Fogalmazd meg saját szavaiddal, mit jelent a mesében, hogy *lett ebből nemulass!*

	1
--	---

6. A mesében sok megszemélyesítés van. Írj ki egyet az utolsó bekezdésből!

	1
--	---

7. Írd ki az első bekezdésből azt a hasonlatot, amely a pocsolya méretét fejezi ki!

	1
--	---

8. Melyik közmondás illik legjobban a szöveghez? Karikázd be a betűjelét!

- A Madarat tolláról, embert barátjáról.
B Ki korán kel, aranyat lel.
C Egyik kutya, másik eb.
D Nyugtával dicsérd a napot.

	1
--	---

Üres oldal